N°. 378. **DE GRONDWET.** 1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

ZATURDAG 12 AUGUSTUS.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet, Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . „ 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement *f* 30, Ned. Cour.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal is heden ingegaan, of liever gezegd: zij is als eene nachtkaars, uit gebrek aan levenssap, na magtelooze flikkeringen, uitgedoofd.

De Regering is met onderscheidene wetsontwerpen blijven zitten, nadat, ten gevolge van eene ongehoorde drijfjagt, onderscheidene andere, waaronder van gewigt, met overijling zijn afgedaan.

Vier en twintig van de acht en zestig leden betoonden nog moeds genoeg, om, na eene afmattende discussie van bijkans vier weken, onder den druk eener tropische atmospheer, in de drijfjagt der Regering behulpzaam te zijn.

Wat nog niet gezien is heeft men thans gezien. De Tweede Kamer heeft hare werkzaamheden, uit gebrek aan verdere belangstelling, moeten eindigen, zonder dat behoorlijk het reces kon worden aangekondigd, zonder dat de notulen der laatste zitting konden worden vastgesteld.

De April-Kamer, met zooveel opschudding bijeengekomen, is — gelijk de April-beweging zelve — onmerkbaar verdwenen. In vrede ruste hare assche! Moge van de Kamer, die in September bijeenkomt, en die eenige nieuwe levenskracht uit nieuwe elementen putten kan, in het belang van het Vaderland meer goeds en minder partijdrift te wachten zijn!

Het Indisch Regerings-reglement is met 39 tegen 18 stemmen door de Tweede Kamer aangenomen. Die uitkomst heeft ons niet verrast: zij werd reeds den eersten dag voorspeld.

De drift en de gejaagdheid mag ik zeggen, waarmede de Regering te werk gegaan is om dat wets-ontwerp nog in deze Kamer behandeld te zien: het strekt mij tot bewijs, dat zij al hare kansen berekend heeft en de aanneming dezer wet met eene groote meerderheid buiten allen twijfel is. Deze drift, deze gejaagdheid is nog meer in het oog loopend, omdat het nieuwe ontwerp geene nieuwe beginselen aan de hand geeft, maar alleen strekt om het bestaande stelsel te bevestigen en te bekrachtigen. (De heer SLOET TOT OLDHUIS, Bijbl. 1108.)

Die uitkomst kon niet twijfelachtig zijn, wanneer men op het droevig schouwspel lette, dat ook van deze hoogstgewigtige zaak eene *partijzaak* werd gemaakt.

Tegenover de kracht van het *argument*, van de redelijke *overtuiging*, werd de kracht eener meerderheid van stemmen gesteld. De minderheid werd verslagen door het getal „aaneengesloten" stemmen; de meerderheid leed in de zaak zelve telkens de nederlaag.

Al wat van de zijde der constitutionnelen kwam, werd verworpen. Weinig baatte het, dat de bezwaren zoodanig werden wederlegd, dat de tegenpartij tot zwijgen werd gebragt: men stemde en *verwierp*. Een onderzoek van de stemmingen kan, omtrent dit punt, merkwaardige opheldering verschaffen: wij zullen eerdaags daartoe overgaan. Gelijk bij vroegere gelegenheden, muntte ook hier de constitutionnele partij, in waardigheid van houding uit. Gelijk altijd, heeft zij ook hier getoond, slechts *de zaak* te behartigen, te bestrijden of te verdedigen.

Als een onverbreekbare phalanx stemde de ministeriële partij standvastig tegen *elk* voorstel, dat van deze zijde kwam. De constitutionnelen zag men daarentegen, ook na de herhaalde verijdeling hunner loffelijke pogingen tot verbetering der wet, ondersteunen en verdedigen wat van de andere partij kwam, ook al was het voorstel hetzelfde dat verworpen was met het oog op den voorsteller, ook al gaf het slechts schijnbaar eene verbetering.

De partij-drift, die bij de behandeling dezer geheele zaak heerschte, was zelfs zóó groot, dat men weigerde de discussie te heropenen over een, snel door den hamer des voorzitters toegeslagen artikel, waarbij een allergewigtigst beginsel werd beslist. De poging der constitutionnelen, om, door verbetering van dit artikel, de wet welligt niet onaannemelijk te maken voor de Eerste Kamer, die het art. 124, niet zonder over een gemoedelijk bezwaar heen te stappen, zal kunnen goedkeuren, werd door den ministeriëlen phalanx verijdeld. Zoo maakt partijzucht voor eigen belangen blind.

En, eindelijk, dáár waar de constitutionnelen het initiatief namen, om hunne stem te verheffen uit naam van de Nederlandsche eer, uit naam van de menschelijkheid en het Christendom; aldus dáár waar men niet anders *kon* dan toestemmen — dáár werd al het mogelijke beproefd, om hun de eer der poging te ontrukken, of het beoogde doel jammerlijk te verminken.

Het bewijs van deze onze uitspraak is te vinden op elke bladzijde van het *Bijblad*. De Regering heeft eene overwinning behaald, waarbij al de lauweren geplukt zijn door de overwonnenen. Onze uitspraak wenschen we nogtans later, door menig treffend voorbeeld te staven.

Het heeft ons, vooral na de goede houding, in de laatste dagen der discussie door de anti-revolutionnaire leden der Kamer aangenomen, onaangenaam verrast, in *de Nederlander* te lezen, dat de reden, die voor hen „de goedkeuring van het Oost-Indisch reglement „onmogelijk gemaakt heeft, *enkel* in de bepalingen „omtrent de *godsdienst* en het *onderwijs* gelegen is".

Wij vleiden ons met de gedachte, dat de stem, door die leden uitgebragt, geleid was door de overtuiging, dat *de beginselen*, waarop het Reglement rust, onaannemelijk waren. Enkel voor *godsdienst* en *onderwijs* vrijheid te verlangen en tevens een knellenden band voor al het andere, de oppermagt der willekeur en het onbestemde in elk ander opzigt, is het blijk, dat men alleen partij-belang op het oog heeft gehad.

Keurt men het *stelsel* der wet goed, dan kon men ook, redelijkerwijs, voor godsdienst en onderwijs niets meer verlangen dan nu is gegeven. Nam men de stelling aan van het Ministerie, dat Ned. Indië is eene vesting in staat van beleg, dan mogt ook niet gevergd worden, dat de kommandant voor godsdienst en beschaving meer ruimte liet dan hij het voor de veiligheid der belegerde vesting geraden achtte.

Alleen zij, die *dat stelsel* afkeurden, die *in alles* meer beperking der willekeurige magt, meer vrijheid, meer zelfstandigheid, meer ontwikkeling verlangden, konden dit ook voor godsdienst en onderwijs eischen. Zij echter, die, *alleen* om de beperking aan beide onderwerpen gegeven, de wet afstemden, handelden inconsequent; want zij namen het *beginsel* aan en verwierpen, uit partij-inzigt, *een der noodzakelijke gevolgen van dat beginsel.*

Eindelijk eens verbreekt de *Amsterdamsche Courant* het stilzijgen en tracht te vergoêlijken wat zij verkorven heeft. Zij maakt van het „eerste rustige oogenblik" gebruik, om dat te doen. Wij hebben echter sedert den 11 Julij in niets den bovenmatigen arbeid der redactie van de *Amsterdamsche* kunnen bespeuren, en schrijven het stilzwijgen gedurende eene maand veel eer aan verlegenheid toe.

Het antwoord draagt daarvan dan ook de duidelijke blijken. Driest weg wordt ontkend, wat bijkans zonder eenige achterhouding werd gedreigd. Zoo lezen wij in de *Amsterdamsche* van heden, het volgende:

Indien men onze veel besproken artikels eenvoudig naast de breede en bonte reeks drukte, waartoe zij aanleiding gaven; — dan gelooven wij, dat er geen betere antikritiek denkbaar ware, en de jammerlijke overdrijving waaraan men zich heeft schuldig gemaakt niet beter aan de kaak gesteld zou kunnen worden. Men zou, om één voorbeeld uit velen te noemen, met één oogopslag zien, *dat er geen woord uit onze pen gevloeid was*, waaraan men de absurde beschuldiging heeft kunnen ontleenen, als hadden wij de onderstelling geuit: „dat de koning in staat zou wezen „verraad en meineed te plegen, en onze grondwet te verscheuren."

Wij achten dit ééne voorbeeld, om te komen tot de erkentenis van hare onschuld, door de *Amsterdamsche* zeer zonderling gekozen. Want het is juist dat punt, dat door haar vrij onbedekt is te kennen gegeven. Wat toch werd in het beruchte artikel van 11 Julij gelezen?

En wat meer is: eene poging der thorbeckiaansche partij om op nieuw aan het bestuur te komen, zal niet alleen degelijken en waren vooruitgang tegenhouden, *maar zou ook*, vreezen wij, *wel eens tot ernstige reactie kunnen leiden*. Zij, die in opregtheid de grondwet zijn toegedaan; moeten zich toch de zaken niet anders voorstellen dan zij werkelijk zijn. Men mag het zich niet ontveinzen, dat er zeer vele invloedrijke personen gevonden worden, die niet met de Grondwet van 1848 zijn ingenomen; — *en de reactie heeft overal rondom ons gezegevierd*. Wanneer de gematigd constitutionnele partij te zwak is tegenover die van den heer Thorbecke, *dan zal daaruit noodwendig een toestand moeten geboren worden, waarin onze grondwettige beginselen gevaar loopen.*

Men lette op, dat alzoo gedreigd werd:

1o. *met eene ernstige reactie*. Van welken aard die zijn zou, werd duidelijk geleerd door het voorbeeld: „de *reactie* heeft overal rondom ons gezegevierd." Hetgeen hier *reactie* werd genoemd, was *verscheuring der constitutiën*, *coups d'état*. De *Amsterdamsche* wees, zonder omwegen, op het voorbeeld van Oostenrijk, Spanje en Frankrijk.

2o. met een toestand, „waarin onze grondwettige beginselen *gevaar* zouden loopen." Dat is, in vrij onbedekten vorm, dreigen met eene onregtmatige daad van geweld. *De* grondwettige beginselen loopen geen *gevaar*, wanneer men eene grondwettige herziening der algemeene Staatswet beoogt; die beginselen zouden alsdan hoogstens, *wijziging* kunnen erlangen.

De *Amsterdamsche Courant* heeft dus wel degelijk een *coup d'état* op het oog gehad; althans indien wij niet moeten onderstellen, dat zij zelfs hare gedachten niet juist in woorden weet uit te drukken. De *Nieuwsbode* bekrachtigde deze meening, en de *Amsterdamsche* heeft geene enkele poging gedaan, om de verkeerdheid der interpretatie aan te toonen.

De ontkentenis, die *nu* gedaan wordt, is ons evenwel voldoende, ofschoon zij minder voor de eerlijkheid der polemiek getuigt. Veel liever hadden wij gezien, dat men rondborstig verklaard hadde, van vroegere meening te zijn teruggekomen, of althans zich minder juist te hebben uitgedrukt.

Wij zullen het geheele, langdradige, *would-be* humoristische artikel der *Amsterdamsche* niet beantwoorden. Hare onzamenhangende en onderling strijdige leer van hetgeen de constitutionnele regeringsvorm uitmaakt, is te zeer bekend, dan dat wij die nog nader behoeven te wederleggen. Slechts twee opmerkingen:

1o. De *Amsterdamsche* trekt nu ook te velde tegen het schandelijke schotschrift: „*de Klok.*" Tijdens de verkiezingen, toen geheel de drukpers van elke nuance dat libel veroordeelde, zweeg de *Amsterdamsche*, en zij opende slechts hare kolommen van aankondiging met eene in het oog loopende mildheid in ruimte en grootte van letters. Van waar deze *late* afkeuring van „*de Klok?*" Is het ook welligt, omdat de schrijver in zijn „zesde gelui" zich vermeten heeft te erkennen, dat de artikelen der *Amsterdamsche* „iets coup-d'état-achtig" luidden? Omdat „*de Klok*" nu meent, dat het „met de *Amsterdamsche* „in de laatste weken er wel eens doorliep, ofschoon de „bladen nog niet vallen" — en dat die Courant inderdaad getoond heeft „politiek onmondig" te zijn?"

2o. Is het zeer opmerkelijk, dat het voorname punt, waarop alles aankomt, de afhankelijkheid van het Ministerie of van een of meer Ministers, geheel onaangeroerd is gebleven. Daarbij moet nogmaals herinnerd worden aan de merkwaardige verzekering, door *de IJsselbode* van 18 Julij jl. gegeven, zonder dat zij, tot dusver, op eenigerlei wijs, werd tegengesproken: „De „*A. C.* verzekert, dat zij geheel onafhankelijk is van „de Regering. Stellig bewijs, dat wij haar hier op eene „onwaarheid betrappen, ontbreekt. En bovendien, het „begrip van *onafhankelijkheid* is zoo verschillend, „dat welligt, hetgeen voor ons een bewijs kon opleveren

„van naauwe betrekking en ondergeschiktheid, door „haar zou worden verworpen als een niets afdoend „feit. Genoeg, dat wij herinneren aan de bekende omstandigheid, dat de *A. C.* is *aangekocht* en wordt „*geëxploiteerd* door eene associatie, van welke de heer „van Hall de ziel was, en waarvan hij aanvankelijk „tot commissaris werd gekozen. Of hij die betrekking „nog bekleedt, weten wij niet, *maar zooveel is zeker*, „*dat de eigendom der A. C. èn aan den Minister van* „*Hall èn aan eenige zijner vrienden toekomt.* Of nu een „zoodanig blad gezegd kan worden *geheel onafhankelijk* „te zijn, zullen wij niet beslissen.„

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Onze lezers zullen gisteren per telegraaf twee feiten hebben vernomen: 1°. de officiële aankondiging in den Franschen *Moniteur*, dat de Russische gezant bij het Hof van Weenen mededeeling heeft gedaan van de ontruiming der Donau-Vorstendommen door de Russische legers, en 2°. de bepaalde aansluiting van Oostenrijk aan de Westersche Mogendheden. Den 8sten toch heeft graaf Buol, de Oostenrijksche Minister, met de gezanten van Frankrijk en Engeland nota's gewisseld, waarbij verklaard wordt, dat Oostenrijk, even als Frankrijk en Engeland, het noodig acht om van Rusland waarborgen te eischen om te beletten dat de verwikkelingen, die de rust van Europa verstoord hebben kunnen wederkeeren. Oostenrijk heeft zich bovendien verbonden om, tot het herstel van den algemeenen vrede, niet met Rusland te onderhandelen, dan in geval de verlangde waarborgen verkregen zijn.

Het Oostenrijksche Gouvernement heeft aan verschillende corpsen, die het leger in Gallicie en Zevenbergen moesten versterken, tegenbevel gegeven. Natuurlijk behoeft het leger, dat de Vorstendommen zal bezetten, niet die sterkte te hebben, die het noodig had, in geval Oostenrijk door kracht van wapenen gevolg zou hebben moeten geven aan het met de Porte gesloten tractaat.

Het *Journal de Constantinople* van 29 Julij bevestigt, dat de prinsen Ghika en Stirbey als Hospodars van Wallachije en Moldavie zullen worden hersteld; een Oostenrijksche en een Turksche Commissaris zullen hen bijstaan in het bestuur der Vorstendommen.

Omtrent de expeditie in de Krim bestaat nog steeds onzekerheid, voor zooverre het doel en het gewigt daarvan betreft. De afdeeling van de vloten, die de kusten van de Krim heeft opgenomen, is den 27 Julij te Baldjick wedergekeerd. De inscheping van het Fransch-Engelsche leger, dat langs de kusten van Bulgarije is gekampeerd, heeft den 29 of 30 Julij een aanvang moeten nemen; de geheele scheepsmagt der verbondene mogendheden moest den 1 dezer in die streken bijeengebragt zijn, zoodat het expeditie-leger thans welligt reeds bijna de plaats van zijne bestemming zal hebben bereikt. Intusschen blijft de vraag, of men zich bepalen zal tot eene landing in de Krim, om daar vooreerst vasten voet te krijgen, dan wel of Sebastopol het regtstreeksche doel is. Wij moeten daaromtrent de gebeurtenissen afwachten.

De Engelsche stoomschepen *Spitfire* en *Vesuvius* hebben den 16 Julij het Russische dorp Sulina, aan de monding van den Donau gelegen, geheel vernield, op de kerk en den vuurtoren na. Deze riviermonding bevindt zich dus geheel en al in de magt der verbondene vloten.

De troepen, die de Beij van Tunis aan den Sultan ter hulpe zendt, zijn nog niet in Turkije aangekomen, daar zij eerst van den 23 tot 27 Julij scheep zijn gegaan, dit hulpcorps werd op eene bijna 40 schepen sterke vloot ingescheept.

Onophoudelijk zeilen schepen door de Belt, die het Fransche expeditie-corps in de Oostzee met troepen gaan versterken. Den 9den zeilden het linieschip *Donawerth*, kapt. Darigot, van 90 stukken en de schroefstoomboot Laplace, van 8 stukken, kapt. Carboureau, benevens nog andere schepen met troepen en oorlogsbehoeften aan boord, door de Belt. De *Morning-Herald* wil weten, dat binnen weinige dagen nog een aanzienlijk corps te Calais zal worden ingescheept, om het Fransche leger in de Oostzee te versterken. Intusschen blijkt het, dat het berigt van de inneming van Bomarsund valsch is.

In de Witte zee hebben tien sloepen van de Engelsche schepen in die zee met 8 stukken, een 100tal Engelsche soldaten in de golf van Onekaïa aan land gezet. De boeren hebben een 5tal daarvan gedood, waarop de Engelschen de dorpskerk en 40 huizen in den brand staken.

Men wil, dat Zweden meer en meer overhelt tot de Westersche mogendheden, terwijl Denemarken strikt onzijdig wil blijven. De Koning van Denemarken is een togtje in de Oostzee gaan doen; hij is den 4den met den heer von Tillisch uit Kopenhagen vertrokken. Men wil, dat hij met den Koning van Zweden eene bijeenkomst te Carlscrona zou hebben.

De berigten uit Spanje zijn niet zoo gunstig, als wij dit voor dat land wenschten. Den 30sten zou te Barcelona tusschen de troepen en de werklieden tien uren lang bloedig gestreden zijn. Latere depêches melden, dat men nog steeds in spanning verkeerde, maar dat de rust tijdelijk hersteld was door de krachtige maatregelen van den Maarschalk Concha.

De Koningin-Moeder, Maria Christina, is eindelijk na aan tallooze gevaren ontkomen te zijn, in den nacht van den 3den op den 4den uit Madrid ontsnapt en den 6den dezer te Bayonne aangekomen.

De depêche, die dit berigt mededeelt, bevat ook eene tijding, die, tot ons leedwezen, door verschillende correspondentien veeleer wordt bevestigd dan tegengesproken, namelijk, dat er verschil tusschen Espartero en O'Donnel zou zijn ontstaan. De Fransche *Patrie* wil weten, dat dit verschil zou ontstaan zijn over de vraag, welke constitutie tot de bijeenkomst der Cortes zal in werking gebragt worden. Espartero verlangde, dat de Constitutie van 1837 en O'Donnell dat die van 1845, die veel minder democratisch is, in toepassing zou komen. Wij willen hopen, dat deze berigten niet verder bewaarheid mogen worden. De mannen, die thans aan het hoofd van den staat in Spanje staan, hebben te veel kracht en eenheid noodig, om de uiterste partijen te bedwingen dan dat zij zich door onderlinge verdeeldheden zouden mogen verzwakken. Madrid verkeert nog steeds in spanning. Een correspondent van de *Indépendance Belge* meldt, dat de toreador Pucheta, die tot directeur van de slagthuizen is benoemd en die aan het hoofd van 1500 man slagters, visschers en sjouwerlieden uit de voorstad Cebada staat, het voornemen zou te kennen hebben gegeven, dat hij Espartero des noods met geweld tot eene wijziging van zijn kabinet zou dwingen. Men vreest nog te Madrid voor tooneelen van geweld en bloedstorting. De burgerwacht heeft eene van vele onderteekeningen voorziene petitie aan het Gouvernement gerigt, waarbij zij den generaal Ametler, een democraat, tot opperbevelhebber verlangt. In de provincien is de tijding van de vorming van het nieuwe kabinet gunstig ontvangen, maar de twee groote partijen, de progressisten en de gematigde liberalen maken zich gereed om elkander de vruchten der overwinning bij de verkiezing voor de constituerende cortes te betwisten. Men verwachtte te Madrid de nog afwezige drie ministers. De nieuwe minister van finantien zal eene moeijelijke taak te vervullen hebben, daar de plaatselijke junta's hier de belastingen op de tabak, daar die op het zout, enz., afgeschaft hebben. De *Diario* meldt intusschen, dat de bank van San Fernando 15 millioen realen heeft voorgeschoten, om de loopende schulden te voldoen en dat de voornaamste kapitalisten zich geneigd hebben betoond om de bons van de vlottende schuld te nemen. Dit hewijst inderdaad groot vertrouwen in den nieuwen staat van zaken.

Het corps van generaal Blaser is den 3den bij Aranjuez door den generaal Ros de Olano geïnspecteerd. Een gedeelte keert naar Madrid terug, een ander gedeelte gaat terug naar de verschillende garnizoens-plaatsen in de provincien.

Men meldt de aanstaande benoeming van don Alfonso Escalante tot burgerlijk gouverneur van Madrid, en die van den infant Don Henriques, broeder des konings, die, zoo als men weet, lang in ongenade verkeerde, tot schout-bij-nacht door de junta der Valencia.

In het Hoogerhuis heeft eergisteren de tweede lezing plaats gehad van de wet, die de Britsche onderdanen verbiedt aan Russische leeningen deel te nemen. Lord Campbell heeft aangekondigd, dat hij bij de derde lezing zou voorstellen er een artikel bij te voegen, houdende eene strafbepaling tegen Britsche onderdanen, die in het buitenland inbreuk op de nieuwe wet zouden maken.

In de zitting van eergisteren heeft de secretaris voor Indië, sir C. Wood, in het Lagerhuis een overzigt medegedeeld van den finantiëlen en maatschappelijken toestand van Britsch-Indië. De ontvangsten over het dienstjaar 1852—53 hebben 26,915,431 p. st., de uitgaven 26,275,966 p. st. bedragen, zoodat er een batig slot van 639,465 p. st. was. De dienst van 1853—54 zal waarschijnlijk daarentegen een te kort van 872,335 p. st. opleveren. Het Britsch-Indische leger is thans 320,000 man sterk. Lord Dalhousie, de Gouverneur-Generaal, heeft zich van den aanvang van zijn bewind ernstig met binnenlandsche hervormingen bezig gehouden. Het bestuur van Punjaub is sedert drie jaren op de hechtste grondslagen gereorganiseerd; het Ganges-kanaal is voltooid en de justitie op regelmatigen voet gebragt. Talrijke spoorweglinien zijn aangelegd en een telegrafennet verbindt Calcutta, Delhi, Bombaij en Agra. Het huis heeft de inzigten van den Minister zeer toegejuichd.

Gisteren hebben wij den ongelukkigen dood van den Koning van Saksen reeds per telegraaf medegedeeld. Het rijtuig van dien vorst, die eene terugreis van Munchen naar Dresden deed, is te Brennbüchel omgeslagen en een der schuwe paarden heeft den Koning een hoefslag toegebragt ten gevolge waarvan hij dood op de plaats van het ongeval bleef liggen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

BIJEENKOMST VAN VRIJDAG, 11 AUGUSTUS.

In deze bijeenkomst heeft de Voorzitter ten over half 12 ure verklaard, dat slechts 24 leden de presentie-lijst hadden geteekend, zoodat het gevorderd aantal leden om zitting te kunnen houden, niet tegenwoordig was. Mitsdien zijn de werkzaamheden gestaakt en is de Kamer uiteengegaan.

Door plaatsgebrek, tot dusver verhinderd, deelen wij thans de inlichtingen mede, die op het adres van den heer A. Ruijssenaers, betrekkelijk de Onderzeesche telegraaph-onderneming, door den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Tweede Kamer zijn gegeven. Wij komen daarop later meer uitvoerig terug.

In hare zitting van den 2den Julij jl. heeft de Tweede Kamer der Staten-Generaal besloten mij, met verzoek om inlichting, een afschrift te zenden van het adres van den heer A. Ruijssenaers te 's Gravenhage, houdende aandrang op het vaststellen van wetsbepalingen, waardoor misbruiken althans volgens hem, bij de Onderzeesche telegraaph-onderneming bestaande, geweerd worden.

Ik had gewenscht de gevraagde inlichtingen mondelijk te kunnen geven; doch onzeker of de veelvuldige bezigheden der Kamer daartoe de gelegenheid spoedig zullen openen, heb ik gemeend niet langer mijn antwoord te mogen aan[...] houden, maar schriftelijk aan haar verzoek te moeten vol[...] doen.

De stukken, bij het adres overgelegd en mij toegezon[...] den, behelzen een uitvoerig verhaal van hetgeen tussch[en] den oorspronkelijken en den tegenwoordigen concessiona[ris] is voorgevallen.

Het schijnt mij toe buiten de taak der Regering te [...] gen, dit verhaal op den voet te volgen, ten einde het [...] te helderen, te bevestigen of te wederleggen. De daarin [...] melde feiten betreffen toch meestal handelingen, die bui[ten] de bemoeijing der Regering zijn gebleven en ook behoo[ren] te blijven. Alleen blijkt ten duidelijkste uit dit verha[al] dat reeds spoedig na het aanvaarden der concessie onee[nig]heid tusschen de heeren Ruijssenaers en Ricardo ontstaa[n] en dat het overleg met de Regering wegens de rege[...] van de dienst en de uitvoering der concessie, niet w[...] door deze twisten belemmerd is.

Ik meen dan mij te kunnen bepalen tot de toelich[ting] en beantwoording der punten, in het adres aan de Twe[ede] Kamer opgenomen.

Toen de heer Ruijssenaers concessie vroeg voor den [...] graaph tusschen de Britsche en Nederlandsche kusten, be[...] reeds eene dergelijke verbinding tusschen Dover en Calais [...] was eene tweede, tusschen Dover en Ostende, in aanleg [...] eerste stap voor de telegraphische verbinding van Groot-Bri[ttan]nie met Oost-Indie behoefde alzoo, naar 't schijnt, niet [...] gedaan te worden, en zoo men thans den concessionaris [...] beweren, dat er Nederland aan gelegen moest zijn [...] telegraphische verbinding met Engeland te verkrijgen, om [...] dan de eerste stap tot verkrijging eener dergelijke com[mu]nicatie met Oost-Indie zoude gedaan zijn, is dit niet [...] ders te verstaan, dan door aan te nemen, dat men [...] voorstelde de lijn door Nederland en Duitschland naar [het] Oosten te verlengen, om eindelijk Oost-Indie te ber[eiken]. Wanneer men nu in het oog houdt, dat de telegraaph[...] van het vasteland, op weinige zijtakken na, in h[...] der regeringen zijn, is het kwalijk aan te nemen [...] de heer Ruijssenaers of elk ander bijzonder onder[...] er in zal slagen, de vergunning tot den aanleg e[n] gebruik van zoodanige zamenhangende lijn te verk[rijgen]. Eene telegraphische verbinding van de meest oos[telijke] Duitsche lijnen met Oost-Indie door eene bijzondere [onder]neming schijnt zeer uitvoerbaar, doch behoeft in [...] dadelijk verband te worden gebragt met eene d[...] onderneming tusschen de Engelsche en Nederl. k[...]

Tot uitvoering der concessie wendde de heer Ruijss[enaers] zich tot den heer Ricardo, voorzitter der Electrische [tele]graaph-maatschappij in Groot-Brittannie, welke aanna[...] heer Russenaers 1000 pond sterling in geld uit te b[...] de waarborgsom van 50,000 gulden te storten en d[e on]derneming tot stand te brengen. Daarbij zou de heer [Ruijs]senaers 5 ten honderd van de zuivere winst genie[ten en] als bestuurder der onderneming werkzaam zijn zoola[ng] directeuren zijne diensten zouden behoeven.

De Regering gaf, op verzoek van den heer Ricar[do te] kennen, er geen bezwaar in te zien, dat deze de on[derne]ming tot stand bragt, doch verklaarde tevens de[n heer] Ruijssenaers als houder der concessie verantwoorde[lijk te] stellen voor de nakoming der daarbij gemaakte voorw[aarden].

Nadat herhaaldelijk aan den gemagtigde van den [heer] Ricardo te 's Hage was verklaard, dat de Regering [...] met den houder der concessie konde handelen en d[e] vragen en verzoeken van den heer Ricardo en van [...] gemagtigde onbeantwoord moesten blijven, vertoonde [...] gemelde, in Mei 1853, eene acte, op den 18den De[cember] 1852 voor den notaris de Bas te 'sGravenhage verleden [...] welk stuk de concessie door den heer Ruijssenaers [...] heer Ricardo overgedragen was onder de reeds ge[...] voorwaarden, en voorts met bepaling, dat zoolang [...] Ruijssenaers bestuurder der onderneming zoude zijn [...] daarvoor eene jaarwedde van 3600 gulden zoude [...]

De Regering verklaarde aan de beide contractanten [...] deze overdragt niet als geldig kon beschouwd worden [...] nadat de koninklijke goedkeuring daarvan door den [...] der concessie zou zijn verzocht en verkregen.

Op den 30sten Julij 1853 verzocht de gemagtig[de van] den heer Ricardo, dat deze als concessionaris door [de Re]gering mogt worden erkend. Uit de overgelegde [...] acte bleek ontegenzeggelijk, dat de heer Ricardo [...] geregtigd was tot het doen dier aanvrage; en dat [...] heer Ruijssenaers de verpligting rustte om mede te [...] tot het verkrijgen der goedkeuring op de overdr[agt der] concessie.

Een bepaald verzoek van den heer Ruijssenaers [...] geen vereischte, doch overtuigd van de billijkh[eid van] hetgeen door den heer Ricardo gevraagd werd, was [de Re]gering evenwel van oordeel dat het voor den oors[pronkelij]ken Nederlandschen concessionaris meer wensche[lijk en] eervol was indien de overdragt geschiedde op het v[...] verzoek van beide belanghebbende partijen, dan w[...] tens de door eene van haar overgelegde acte. A[...] die reden werd van mijnentwege de heer Ruijssena[ers] genoodigd zijne medewerking niet langer te onthou[den].

Deze wendde zich dan ook op den 4den Aug[ustus] tot den Koning, met verzoek, dat zijne regten en [...] tingen als concessionaris van den onderzeeschen te[...] mogten worden overdragen op den heer J. L. Rica[rdo ten] behoeve der op te rigten Internationale telegr[aaph-com]pagnie.

De verlangde overdragt heeft daarop, ingevolge Koninklijke magtiging van den 10den Augustus 1853, nº. 58, plaats gehad.

Daar intusschen de dienst van den telegraaph bereids op den 10 Februarij te voren moest zijn geopend, of, na een door de Regering verleend uitstel, op den 15den Junij, was het dringend noodig eenige schikkingen met den ondernemer te maken, en werd de Regering daarin, door de oneenigheid tusschen den houder der concessie en den eigenlijken ondernemer, niet weinig belemmerd. Het duurde tot het begin van Augustus eer men er in slaagde de noodige tariefsbepalingen voor het overbrengen van berigten aan den Koning ter goedkeuring voor te leggen, en deze bepalingen waren zoo onvoldoende en strookten zoo weinig met de regels op het vasteland in gebruik, dat de Koninklijke goedkeuring slechts voorwaardelijk en voorloopig tot den 1sten October kon worden verleend, met welk tijdstip dan een ander meer voldoend tarief zou moeten worden aangeboden. Ten gevolge van deze belemmeringen kon de dienst niet vóór den 15den Augustus worden geopend, en werd eerst met den 1sten December 1853 een volledig en passend tarief in werking gebragt.

Zoodra de heer Ruijssenaers zijn ontslag als bestuurder der onderneming had ingediend, meende hij het publiek met zijne grieven tegen den heer Ricardo bekend te moeten maken, en openbaarde hij eenige misbruiken die, volgens hem, bij de onderneming bestonden.

Die misbruiken, waaromtrent, indien zij mogten bestaan hebben, bij de Regering van geene andere zijde klagten zijn ingekomen, betroffen het ongeoorloofd vorderen van een bestelloon en het verleenen van voorrang aan de berigten onder zeker merk door den president der Electrische telegraaph-maatschappij afgezonden.

Bij het tarief, 't welk met den 15den Augustus 1853 in werking is gekomen, werd 0,30 gl. bestelloon gevorderd voor elke tien minuten gaans afstand van het Britsche kantoor van bestemming. Het tarief van den 1sten December 1853 schreef een bestelloon voor van 0,30 gl. voor elk in Groot-Brittannie bezorgd berigt, zonder den afstand in aanmerking te nemen. Sedert den 1sten Januarij jl. zijn alle bestelloonen of kosten hoegenaamd voor bezorging buiten de telegraaphlijnen in Groot-Brittannie afgeschaft. Heeft mitsdien — hetgeen echter der Regering niet gebleken is — werkelijk misbruik plaats gevonden door het vorderen van bestelloon voor berigten naar het vasteland bestemd, zoo heeft zulks sinds lang opgehouden, en betrof het in elk geval eene zaak, die tusschen de Britsche correspondenten en den ondernemer moest worden uitgemaakt. De Nederlandsche Regering heeft, uit den aard der zaak, geene contrôle op hetgeen aan de kantoren der onderneming in Groot Brittannie voorvalt, even min als zij het in de magt heeft te beletten, dat een telegraaph-kantoor in Sardinie of Zwitserland of in eenigen anderen Staat van het vasteland, wederregtelijk te veel zoude vorderen voor het overbrengen van berigten naar Nederlandsche kantoren.

Gelijk bij elke telegraaph-onderneming aan de directie de magt is gegeven van den telegraaph gebruik te maken om dienstberigten over te seinen, en deze, in dringende gevallen, vóór alle andere tijdingen te doen gaan, heeft ook de Electrische telegraaph-maatschappij en de met haar in verband staande internationale maatschappij zoodanigen voorrang aan de berigten van de directie toegekend. Had bij de toepassing van dien regel eenig misbruik plaats, hetgeen der Nederlandsche Regering niet is gebleken, zoo zoude dit zich in elk geval tot de dienst der onderneming bepalen, daar de vooorrang, welke de maatschappij noodig oordeelen mogt aan dienstberigten toe te kennen, gelijk van zelf spreekt, niet van toepassing is op de berigten, welke aan de kantoren op het vasteland, die aan de maatschappij vreemd zijn, worden aangeboden.

Daarenboven verklaart de heer Ricardo, dat sedert het in werking treden der telegraphische verbinding tusschen 's Gravenhage en Londen, nog niet een enkel berigt met het sein A. K., hetwelk den voorrang aanduidt, langs dien weg is verzonden.

Korten tijd nadat de concessie, vroeger aan den heer Ruijssenaers verleend, door hem aan den heer Ricardo was overgedragen, verzocht eerstgenoemde eene tweede concessie, welke hem echter niet is gegeven, omdat, na al hetgeen had plaats gehad, de Regering van oordeel was, dat niet wel aan denzelfden persoon, die met haar goedvinden en hare medewerking eene vroeger erlangde concessie tegen belangrijke geldelijke voordeelen aan een derde had afgestaan en overgedragen, onmiddellijk na dien afstand eene soortgelijke vergunning kon worden verleend.

Het was dan ook niet om aan de bestaande onderneming een monopolie te verzekeren, of omdat de Regering eenigzins twijfelde aan de heilzame vruchten, welke in het algemeen belang van concurrentie mogen worden verwacht, maar alleen om de hovengezegde redenen, dat zij gemeend heeft, in de gegeven omstandigheden het verzoek van den adressant niet te kunnen inwilligen.

Thans als nog is de Regering van oordeel, dat de bestaande bepalingen genoegzame middelen aan de hand geven om misbruiken, voor zooveel zij door wettelijke voorschriften kunnen worden tegengegaan, te ontdekken en te weren. Vooral is dit het geval, doordien de hoofdlijnen in Nederland in handen der Regering zijn, en er geen berigt tusschen andere plaatsen dan 's Gravenhage met Groot-Brittannie gewisseld wordt, hetwelk niet aan de rijkskantoren bekend is. Tegen een ongereld, onwettig gebruik van den telegraaph tusschen 's Gravenhage en Londen geeft de acte van concessie van den 10den Mei 1852 voldoende middelen aan de hand. De Regering heeft nogtans tot heden geene aanleiding gevonden om die toe te passen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
VAN REENEN.

's Gravenhage, 11 Augustus.

Z. M. heeft aan M. A. van Leeuwen, op verzoek, eervol ontslag verleend als 1sten luit. bij de dd. schutterij te Culenborg; en bij die schutterij benoemd: tot 1sten luit. J. van der Putten, thans 2de luit.; tot 2den luit. Mr. P. Alma, thans schutter; tot officier van gezondheid der 3de klasse M. A. van Leeuwen, stads-heelmeester aldaar.

—

Z. M. heeft de benoeming van Mr. J. E. H. baron van Nagell, burgem. der gem. Laren, tot secretaris dier gemeente bekrachtigd.

—

Z. M. heeft benoemd: tot regter-plaatsvervanger in de arr.-regtbank te Rotterdam, Mr. H. E. C. van Kerckhoff, advocaat aldaar; tot regter-plaatsvervanger in de arr.-regtbank te Alkmaar, Mr. N. H. de Lange, procureur aldaar; en tot regter-plaatsvervanger in de arr.-regtbank te Haarlem, Mr. P. Fiers Smeding, oud president van het geregtshof in de kolonie Suriname; tot plaatsvervangend kantonregter te Bergum, Mr. G. van Suchtelen van de Haere, advocaat te Oenkerk; tot plaatsvervangend kantonregter te Purmerend, H. Carbasius, directeur van het postkantoor aldaar en tot plaatsvervangend kantonregter te Meppel, Mr. L. Carsten, advocaat en notaris aldaar.

De Oostenrijksche Minister van Koophandel en van Finantien heeft, op 31 Mei jl., een besluit uitgevaardigd, waarbij, ter handhaving der neutraliteit, streng verboden wordt de uitvoer en doorvoer van wapens en krijgsmaterieel.

Gevoegd bij de vroegere, door het Oostenrijksche Ministerie uitgevaardigde besluiten (zie ons Nº. 364), ziet men dat in Oostenrijk al het mogelijke wordt gedaan, om van eene «gemeende neutraliteit» voldingend bewijs te geven.

Het besluit van 31 Mei is aan het *Belgische* gouvernement op officiële wijs medegedeeld, en de Belgische *Moniteur* haast zich, den tekst van dat besluit ter kennisse van het publiek te brengen.

Is dit besluit ook niet medegedeeld aan de Nederlandsche Regering?

Zoo ja: waarom heeft er de *Staats-Courant* geene melding van gemaakt? Wordt gezwegen, omdat Nederland niet noodig heeft dat besluit te kennen; of, omdat men vreest, dat, teregt, tusschen de handelingen der Oostenrijksche en Nederlandsche Regering eene vergelijking gemaakt worde, die niet ten voordeele van laatstgenoemde uitloopen kan?

---

* Men verneemt, dat Z. M. ten behoeve der noodlijdenden door den brand in het gehucht St. Jans Klooster, bij Vollenhoven, de aanzienlijke gift van *f* 600 heeft geschonken.

---

* Men wil weten, dat Z. M. de Koning HD. zuster, de Groot-Hertogin van Saksen-Weimar-Eisenach, wanneer HD. naar Weimar terugkeert, zou vergezellen.

---

* H. M. de Koningin-moeder verlaat morgen de residentie, om zich weder naar Soestdijk te begeven.

---

* HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik, zullen morgen met den eersten spoortrein de residentie verlaten en zich naar Weimar begeven, om aldaar eenigen tijd te verblijven.

---

* Z. Exc. de heer Lightenvelt, Ned. gezant in Frankrijk, is uit de residentie naar Parijs teruggekeerd.

---

* In de residentie is aangekomen en aan het hôtel de Bellevue afgestapt Johan Jacob de Mylius, Kon. hofjagermeester van Z. M. den Koning van Denemarken, met familie, komende van Kopenhagen.

Z. K. H. de Prins van Oranje en HD. gouverneur Jhr. E. A. O. de Casembroot hebben, den 8 dezer, het huis op het Rapenburg, te Leijden, hetwelk tot verblijf voor Z. K. H. door Z. M. aangekocht en reeds in gereedheid gebragt is, betrokken.

In de zitting van gisteren is door den gemeenteraad te Rotterdam besloten: 1º. dat aan de Rijnspoorweg-maatschappij onmiddellijk vergunning zal worden verleend tot het aanleggen van twee bruggen bij de Plantage (niet die over het Boerengat); 2º. dat haar de goedkeuring van dien raad zal worden te kennen gegeven op de voorgestelde wijziging van den weg, tot behoud der boomen; en 3º. dat Burgemeester en Wethouders gemagtigd zijn, om met de Maatschappij wegens de oprigting van het hulpstation te onderhandelen, ten einde van hunne bevinding den raad nader te dienen van rapport.

Woensdag jl. had in den Ouden Doelen te Delft de derde algemeene vergadering plaats der vereeniging tot bevordering van fabrijk- en handwerknijverheid. Ten 11 ure werd de vergadering geopend door den heer J. W. Schaap, lid van het hoofdbestuur, te Leijden woonachtig, welke heer bij deze gelegenheid het voorzitterschap waarnam. Op eene gepaste wijze verwelkomde hij de afgevaardigden en verdere belangstellende leden, die uit alle oorden van het rijk waren zamengekomen ter bijwoning dezer vergadering. Spr. wierp een terugblik op de lotgevallen der vereeniging gedurende het afgeloopen jaar, herdacht tevens de verliezen, die zij geleden had door het vertrek van Jhr. de Stuers naar Neerl. Indie en de ontslagneming van den heer Mr. A. G. G. Alsche, als voorzitter van het hoofdbestuur. Hij trad daarna in eenige beschouwingen ten betooge van het groot vermogen, dat de zamenwerking van verschillende krachten kan hebben, wanneer die allen op één bepaald punt werken, welke stelling de spreker in toepassing bragt op de vereeniging.

Reeds in oude tijden was het nut begrepen der zamenwerking van velen tot één en hetzelfde doel; van daar die groote werken zoo als de pyramiden van Egypte, de wallen van Babylonie, de schouwplaatsen der Romeinen enz. Maar tusschen deze ondernemingen en die van den tegenwoordigen tijd bestaat een kenmerkend onderscheid. Terwijl voorheen de drijfveren waren de wil eens alleenheerschers, de naijver der volkeren of het streven naar ingebeelden roem, treedt thans het pogen om de zedelijke en stoffelijke welvaart der menschen te bevorderen als spoorslag op den voorgrond. Men wil thans geluk het algemeen eigendom doen worden. Getuige daarvoor het groot getal instellingen tot bevordering van den bloei van handel, nijverheid, letteren en kunsten. Spreker trad nu in bijzonderheden omtrent de vereeniging tot bevordering van fabrijk- en handwerknijverheid en haar nut in verband tot de algemeene volkswelvaart. Hij deed voorts uitkomen, dat deze vereeniging eene eigendommelijkheid bezit, die haar van dergelijke inrigtingen onderscheidt. Terwijl deze toch van hare leden enkel geld verlangen en niet zoo zeer letten op medewerking en veel minder nog inspanning eischen, wil deze V. hare afdeelingen tot zelfstandig werkende ligchamen vormen; acht zij het noodig, dat ieder der afdeelingen in het bijzonder zich beschouwe als eene der krachten, die noodig zijn om het groote werk tot stand te brengen. Van daar, dat iedere afdeeling naar eigen verkiezing middelen kan aanwenden, welke zij als nuttig en noodzakelijk oordeelt; van daar de daarstelling van onder-afdeelingen, die nieuwe kringen vormen, zoo nuttig voor leden, die hetzelfde of een verwant bedrijf uitoefenen. Deze uitvoerige redevoering werd door de vergadering met veel belangstelling aangehoord en door de afgevaardigden, bij monde van den Mr. J. Kappeijne van de Coppello, het verlangen te kennen gegeven dezelve in het verslag der handelingen van de vergadering op te nemen. Thans werden de afdeelingen opgeroepen en bragt de algemeene secretaris een zeer uitgewerkt en belangrijk verslag uit, omtrent den toestand en de lotgevallen der Vereeniging gedurende het afgeloopen jaar.

Het bleek, daaruit, dat de werkzaamheden der vereeniging gedurende het afgeloopen jaar zeer gewigtig te achten zijn, waarbij voornamelijk mag worden gewezen op de reeds in werking zijnde of de eerlang op te rigten industrie-scholen door de afdeelingen. Voorts werd de rekening en verantwoording des penningmeesters van het hoofdbestuur in handen gesteld eener commissie, die tot de goedkeuring adviseerde. Dienovereenkomstig werd besloten. Achtervolgens werd nu een groot aantal belangrijke punten behandeld, die tot veel discussie aanleiding gaven. Eenige voorstellen van het hoofdbestuur om eene verandering te brengen in de wijze van benoeming van dat collegie zelf, voorgesteld als maatregel van bezuiniging, werden verworpen, maar daarentegen aangenomen drie voorstellen van de afdeeling 's Gravenhage om:

1º. De algemeene wet in 1855 in plaats van in 1856 te herzien.

2º. Gedurende dit jaar geen reis- en verblijfkosten aan de leden van het hoofdbestuur uit te keeren en intusschen den finantielen toestand der V., zooveel mogelijk, te trachten te verbeteren.

3º. Opheffing met 1 Januarij e. k. van de mededeelingen voor den fabrijkant en handwerksman, waardoor voor het loopende jaar *f* 200 wordt bespaard.

De Commissie voor de herziening der algemeene wet, zal bestaan uit de heeren Mr. J. Kappeijne van de Coppello, M. H. Pimentel en M. L. Hermans.

Eenige voorstellen van de afdeelingen 's Hertogenbosch, Alkmaar en Amersfoort, werden verworpen. Daarentegen werd aangenomen een voorstel van de afdeeling 's Gravenhage, strekkende om bij de hooge regering aan te dringen op het brengen van verbetering in de wetgeving op de octrooijen. Eenige voorstellen van de afdeelingen Leerdam en Zwolle werden verworpen. Voorts werd ter tafel gebragt, het antwoord op eene prijsvraag: bestaande uit een zeskant theestoofje, voorzien met eene lijst met bloemen of bladeren, gehakt uit één blok marmer. De Voorzitter wenschte door de Vergadering de vraag beslist te hebben, of dit stuk al dan niet bekroond zou worden. Alvorens tot die beslissing over te gaan, werden voorgelezen de schriftelijke beoordeelingen dienaangaande van de heeren Deviler, Brouwer en Minor, welke adviezen aanleiding gaven tot het besluit, dat het stuk bekroond zou worden, alléén in geval blijken mogt, dat het vervaardigd was door een leerling. Daar nu bleek, dat de vervaardiger was de heer Sonius, thans te Brussel *leerende*, zoo werd hem den prijs toegekend. In omvraag gebragt zijnde, of dit jaar prijsvragen zullen worden uitgeschreven, werd die vraag ontkennend beantwoord. Tot leden van het hoofdbestuur werden herkozen de heeren: J. R. F. Nievergelt en J. E. van den Arend. Gekozen de heeren Baron Forstner van Dambenoy, Baron Raders, H. J. de Lange en Tjeenk Willink, en zulks in de plaats van de heeren: Mr. A. G. C. Alsche, Jhr. T. V. A. ridder de Stuers, A. Perk Jz. en A. Simons, die volgens de rooster moesten aftreden of om verschillende redenen hun ontslag hadden gevraagd.

Daarna werd eene commissie benoemd tot het vaststellen der notulen, waartoe werden gekozen de heeren: M. H. Pimentel, K. Sprugt, Denis, Braat en Niefrink. Als plaats, waar de volgende algemeene vergadering zal worden gehouden, werd, bij stemming, de stad Leijden aangewezen.

Eindelijk werd de vergadering door den Voorzitter met eene gepaste toespraak gesloten. Daarna hebben de afgevaardigden zich vereenigd aan een vriendschappelijken disch, die tot laat in den nacht duurde, en waar gulle vrolijkheid en eensgezindheid den toon gaven. Zoowel de verga-

dering, als het diner kenmerkte zich door een merkwaardigen geest van verbroedering onder een groot aantal beroepsgenooten en mannen van wetenschap en letteren. De eerste toast werd ingesteld op het welzijn van den beschermheer der Vereeniging, Z. M. den Koning, voorts verscheidene anderen op het dierbaar vaderland, den bloei der nijverheid, enz.

Wij ontvingen gisteren uit Munchen per telegraaf het berigt, dat de Koning van Saksen, op zijne terugreis van daar naar Dresden, in de nabijheid van Brennbüchel, met zijn rijtuig is omgevallen, en door een slag van een der schuw geworden paarden is gedood. Frederik August, Koning van Saksen, was den 18den Mei 1797 geboren; hij beklom den troon den 6den Junij 1836 en was in tweede huwelijk verbonden met de Koningin Maria Anna Leopoldina, dochter van wijlen Koning Maximiliaan Joseph van Beijeren, zuster der Keizerin van Oostenrijk en van de Koningin van Pruissen. De overleden Vorst laat geene kinderen na.

Gisteren is van de werf Dammes-ene te Vlaardingen van de heeren S. van Gijn en Zn. met goed gevolg van stapel gelaten het barkschip *Kaap Hoorn* groot 260 lasten zullende gevoerd worden door kapt. W. C. Kuijk, en voor rekening van den heer Pieter van Rossem te Rotterdam.

Eergisteren is van de scheepstimmerwerf van de heeren J. en K. Smit te Kinderdijk, met gunstig gevolg te water gelaten, het barkschip genaamd *Susanna en Elisabeth*, groot 390 lasten, bestemd voor de groote vaart, zullende gevoerd worden door kapt. C. Ouwehand, en gebouwd voor rekening van de heeren bouwmeester Borsius en van der Leije te Middelburg.

Eergisteren is met goed gevolg van de werf van den scheepsbouwmeester J. Pot aan den Elshout onder Nieuw-Lekkerland te water gelaten het barkschip *de Zwaan*, groot circa 260 lasten voor rekening van den heer H. G. Croockewit te Amsterdam.

Men meldt uit Kampen, dat het kamperend bataillon, in een honderdtal tenten op het plein de Zandberg gelegerd, zich verheugt in het schoon zomerweder. Geen brandende zonneschijn, of regen, die hun genoegen verstoort of de bewegingen bemoeijelijkt. Elken avond lokt de muzijk van het geoefend corps horenblazers een aantal wandelaars uit de stad, om den avond in de schoone natuur door te brengen.

Omtrent den beschuldigde ter zake van den moord in de Diemermeer, die zich thans te Amsterdam in de cellulaire gevangenis bevindt, vernemen wij, dat de man tot heden alle schuldpligtigheid blijft ontkennen aan de gruwelen, die men hem ten laste legt. Overtuigende bewijzen van schuld moeten tot nog toe niet tegen hem geleverd zijn, en alles bepaalt zich, naar men zegt, tot vermoedens. Intusschen moet de ongelukkige, die gedurende de reize van Londen en zelfs gedurende de eerste dagen zijner preventieve gevangenhouding te Amsterdam zulk eene schromelijke koelheid en onverschilligheid aan den dag legde, sedert een paar dagen, ten gevolge van gemoedelijke toespraak, van stemming veranderd zijn en menigwerf in tranen losbarsten, zoodat men in 't vertrouwen verkeert, spoedig eene volledige bekentenis te ontvangen. (*U. C.*)

Als gezondheids-maatregel heeft de Minister van Justitie aan de administratien over de gevangenen, gelast om ook des zomers aan de gevangenen, in plaats van enkel koud water, even als in de wintermaanden, warm water en zoete melk te doen uitdeelen.

Dezelfde Minister heeft ook, bij voorkomende gelegenheid, de collegiën van regenten over de gevangenissen attent gemaakt op, en de aanschaffing aanbevolen van de geoctroijeerde waschtoestellen, van J. Doedens Jr. te Haarlem, voor eene spoedige zuivering van de kleedingstukken van aankomende onreine gevangenen. (*N. R. C.*)

De heer Mr. P. Romein, schoolopziener in het 4e district van Zuid-Holland, heeft onlangs de volgende mededeeling aan de onderwijzers van zijn district gedaan: »Twee geschenken in zilverwerk of geld, ieder ter waarde van *f* 10 worden uitgeloofd aan dien onderwijzer van dit district, die eene goedgekeurde tabel van werkzaamheden zamenstelt; eene voor eene school van 60 kinderen met éénen onderwijzer aan het hoofd; eene andere voor eene school van 120 à 150 kinderen voor twee bedreven onderwijzers. Tot voorwaarde wordt gesteld, dat men vóór 1 October e. k. kennis geve, de tabel in gereedheid te hebben, en de uitvoerlijkheid daarvan in de laatste drie maanden van het jaar wil toonen in zijne eigene school. Voorts worden telken jare tot wederopzeggens toe, *f* 50 uitgeloofd aan den onderwijzer van dit district, die de goedgekeurde tabel het best in praktijk brengt, zoo echter, dat dezelfde onderwijzer niet 2 jaren achtereen de uitgeloofde premie kan wegdragen. »Eere den schoolopziener, die zulke schoone blijken geeft van warme belangstelling in de bevordering van het praktisch onderwijs!»

(*Handelsblad*)

* **Scheveningen**, 10 Augustus. Van de gunstige bepaling om in plaats van niet vóór den 20sten September reeds op den 20 Augustus haring om te steuren te mogen vangen, zullen, naar het zich laat aanzien, alhier slechts drie pinken of bomschuiten gebruik maken, en wel twee van den heer P. Varkevisser, waarvan een pas gebouwd en van eene buitengewone grootte, en eene van den heer D. Hoogenraad, beiden leden (eerstgemelde voorzitter) van het collegie van toezigt en bestuur voor de kleine- of versch-haring of kust-visscherij. (*N.*)

Zutphen, 10 Aug. Wij hadden heden aan de markt een zeer ruimen aanvoer van nieuwe rogge. De prijzen van dat artikel hebben eene groote daling ondergaan, zijnde de vorige week de middenprijs *f* 10,75 per mud, en heden *f* 8,50. Enkele partijtjes zijn nog voor *f* 8,00 en ook in de ligtere kwaliteit voor *f* 7.50 per mud verkocht.

— Niettegenstaande het berigt van sterken achteruitgang der prijzen van het vee, zijn gister op de jaarmarkt te Hengelo in Gelderland, nog zeer hooge prijzen voor het hoornvee en de varkens betaald.

— De oogst van de rogge is bij uitstek voldoende, evenzoo belooft tarwe en boekweit een ruim beschot.

Ingezonden Stukken.

Nog een merkwaardig voorbeeld van familie-regering.

Men heeft, schrijver dezes, van eene zijde, omtrent wier oordeel hij niet onverschillig kan zijn, de bedenking gemaakt, of niet de voorbeelden door u van tijd tot tijd aangehaald, van het herlevend nepotisme onder het tegenwoordig ministerie niet te zeer aanleiding gaven tot personaliteiten, strijdig met de heilzame strekking van uw geacht blad? — Ik kan die bedenking niet beamen, en meen veeleer daarop te moeten antwoorden, dat het wel niet mogelijk is, als van *feiten* gesproken wordt, *namen* te verzwijgen. Gaarne erken ik, dat aan het noemen van personen altijd iets onaangenaams verbonden is; maar wanneer men het nut der openbaarheid niet betwijfelt, om het verderfelijk beginsel van het nepotisme te bestrijden, wordt het onvermijdelijk, om ook de personen aan te duiden, ter wier aanzien het door mij besproken beginsel gold.

Ik neem dan de vrijheid u eene nieuwe proeve te geven, op hoedanige wijze onder het tegenwoordig ministerie dat nepotisme gehuldigd wordt.

De Gemeentewet schrijft voor bij art. 61, dat de Burgemeester *is* ingezeten der gemeente; maar dat hiervan, *in het belang der gemeente*, kan worden afgeweken, welke bepaling strekte, »om ook *niet*-ingezetenen tot Burgemeester »te kunnen benoemen; daar de ondervinding heeft geleerd, »*dat zelfs in groote gemeenten* een voor Burgemeester ge»schikt en willig persoon, soms *niet* is te vinden». (*Memorie van Beantwoording.*) Nu heb ik de benoeming gelezen van Jhr. van Hoorn van Burgh, tot Burgemeester der gemeente Gorinchem, en ik vraag, of er *in* die aanzienlijke gemeente, de zetel van een Arrondissements-Regtbank en van onderscheidene waterschaps-besturen, niet een voor Burgemeester geschikt en willig persoon was te vinden, zoodat daarvoor een in de gemeente Vlissingen woonachtig, *onlangs ontslagen zee-officier*, moest worden benoemd?

Ik geloof eerder, dat antwoord te moeten zoeken in de antecedenten en relatien van den benoemde. Het is bekend, dat de bedoelde officier, om welke redenen dan ook, minder geneigdheid betoonde, om bij 's Rijks marine *ter zee* dan wel *te land* te dienen, ten gevolge waarvan door den veelvermogenden invloed van den vader, lid van den Raad van State, de tijdelijke betrekking van adjudant van den heer Directeur der marine te Vlissingen hem werd opgedragen. Onder het korps zeeofficieren schijnt die benoeming stof tot aanmerkingen te hebben gegeven, zoodat meer dan eens bij het Hoofd van het Departement vroeger en later er sprake van was, om die sedentaire betrekking aan een ander op te dragen en aan Jhr. van Hoorn van Burgh de verpligting tot active zeedienst op te leggen; doch de invloed des vaders, die de tusschenkomst van hooggeplaatste personen niet te vergeefs inriep, scheen voldoende, om het daartoe strekkend besluit te voorkomen. Evenwel de Minister van Marine moet zich bepaaldelijk verklaard hebben tegen de voortduring van die onbillijkheid, en de keuze hebben gelaten, om de aangewezen bestemming *ter zee* te volgen, of *ontslag* te nemen, nadat de herhaaldelijk ingediende reclame van physieke beletselen, na een ingesteld onderzoek, *ongegrond* moet zijn bevonden. Het ontslag volgde; maar de ontslagen zee-officier werd door denzelfden invloed benoemd *tot Burgemeester eener groote gemeente*, *waaraan hij geheel vreemd was.* Ben ik wél geïnformeerd, dan moet zelfs een zeer bekwaam persoon, die ook velerlei gegronde aanspraak had naar het Burgemeesterschap gesollicteerd hebben. De sollicitant moet evenwel het ongeluk hebben van bekend te staan als een loyale, liberale man, en.... voor de Regering der »tegenovergestelde rigting» was hij *onaannemelijk!*

Rijst nu niet onwillekeurig de bedenking op, of de betrekking tusschen den Raad van State en de hoofden van ministeriële departementen, van eene zedelijke zijde beschouwd, gedoogt, dat zoodanige *persoonlijke* belangen in het spel worden gebragt? Zal niet de doortastende maatregel van den Minister van Marine of de welwillende voordragt van den Minister van Binnenlandsche Zaken eenige inbreuk maken op het onpartijdig oordeel, wanneer het de uitvoering van art. 72 der Grondwet geldt? Men moet al zeer onbekend zijn met de roerselen van het menschelijk hart, om daaraan te twijfelen. Of is het al niet reeds af te keuren, wanneer tot dien twijfel *op die wijze* aanleiding gegeven wordt?»

Per Telegraaf

Stokholm, Dingsdag 8 Augustus. De kanon… Lumpfarjod is Vrijdag jl. voortgezet. Verscheidene … gebouwen zijn verbrand. Elf Fransche schepen … de strijdvoerende van de verbonden mogendheden … plaatse van de kanonnade, toegevoegd.

Triëst, Donderdag 10 Augustus. Hier is berigt … vangen uit Konstantinopel van den 31 Julij, dat … Turksch eskader met landingstroepen naar de … zee is uitgeloopen. Men zegt, dat Odessa zal worden … nomen, daar die stad tot winterkwartier bestemd …

De gemalin van den maarschalk de Saint-Arnaud … in de hof-appartementen van den Grooten Heer … toegelaten.

Van Trapezunt zijn op nieuw troepen naar Batt… Cirkassië afgezonden.

Athene, 4 Aug. De heer Mavrocordato, de … minister-president, heeft zijn programma openbaar ge… In dat staatsstuk belooft hij de handhaving en de … kering van de prerogatieven der kroon en van de … des volks.

Parijs, Vrijdag, 11 Augustus. De Fransche *Mo…* maakt het antwoord van Rusland op den eisch … ruiming der Vorstendommen bekend met het … van den heer Drouin de Lhuijs op deze mededeeli…

De *Moniteur* voegt er bij, dat de argumenten … Rusland blijkbaar strekken, om zijne nederlagen … bloemen, en dat Ruslands proclamatiën kwalijk verkl… hoe de ontruiming der Vorstendommen als eene co… jegens Oostenrijk kon beschouwd worden.

Munchen, Donderdag 11 Aug. Het ongelukki… waardoor de Koning van Saksen het leven heeft … heeft nabij Imst in Tyrol plaats gegrepen.

Londen, Vrijdag 11 Augustus (2 ure). Consol… $93\frac{3}{8}$, $\frac{1}{2}$; Mexico N. 3 pct. $24\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ p… 70; Gren. Uitg. $6\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$; Ecuador $3\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; Spanje … 3 pct. $39\frac{1}{2}$, 40; dito 1 pct. 19, $19\frac{1}{4}$; dito Certi… $\frac{3}{8}$; dito Passive 4, $4\frac{1}{4}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 84, 85 … pct. $99\frac{1}{2}$; Holl. $2\frac{1}{2}$ pct. 61; dito 4 pct. $92\frac{3}{4}$; Sa… pct. $85\frac{1}{4}$.

Weinig handel.

— De handel en de prijzen der tarwe waren hede…

Parijs, Vrijdag 11 Augustus. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. 99… pct. 72.55, 72.10; Spanje binn. 3 pct. $34\frac{1}{8}$; dit… $18\frac{3}{4}$; O. Metall. $81\frac{1}{2}$.

Weenen, Donderdag 10 Augustus. N. Meta… dito lett. B. $96\frac{1}{2}$; Bankactien 1258; N. Leen. $89\frac{3}{4}$… Londen 12.03; dito op Parijs 145; Zilver $23\frac{1}{2}$.

Liverpool, Vrijdag 11 Augustus. Tegen de … van Maandag zijn heden 7000 balen katoen verk…

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 11 Augustus 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	
				Pct.
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$60\frac{1}{16}$ $\frac{3}{8}$ $\frac{5}{16}$		
Dito Certificat.	3	$71\frac{7}{8}$	*Hope* 1798/1816	5
Dito dito	4	90 $\frac{1}{8}$	Dito 1828/1829	5
O. I. Leening.	4		Cert. 1831/1838	5
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$
Hand.-Maats.	$4\frac{1}{2}$		Dito *Hope*	4
Belgie.			Dito *Stieglitz.*	4
Certificaten.	$2\frac{1}{2}$		Dito dito 5e Ser.	4
Dº *Rothschild.*	$2\frac{1}{2}$	49	Inschr. Assig.	6
Frankrijk.			Certific. dito.	6
Obligatien.	3		**Polen.**	
Spanje.				
Nieuwe	1	$18\frac{15}{16}$ $19\frac{1}{16}$	Obligatien	4
Dito Buitenl.	3	($\frac{15}{16}$	**Oostenrijk.**	
Dº Binnenl. º/m.	3	$34\frac{5}{16}$ $\frac{7}{16}$		
Bew. Sp. Com.		5 $\frac{1}{16}$ ($\frac{3}{16}$	Metalliek	5
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5
Portugal.			Dito letter B.	5
Londen nieuwe.	5	$36\frac{3}{4}$ $\frac{7}{8}$	Dito 1847	$2\frac{1}{2}$
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	2…

Mexic., te Lond. 3 pct. $23\frac{13}{16}$, $\frac{15}{16}$, $\frac{7}{8}$; dito … $\frac{15}{16}$, $\frac{7}{8}$.

In navolging der buitenl. beurzen was ook de … lig, met veel kooporders in Holl., Russ. en Oosten… sen, wat de laatste betreft deze zijn het aanzienlijk… voornamelijk ten opzigte van 5pct. oude metall… en Port. waren echter niet beter gestemd op de … stige berigten van Spanje, overigens leverde de … meldingswaardigs op.

FRANKFORT, Woensdag 9 Aug. Metal… Spanje binnenl. 3 pct. $34\frac{7}{8}$; dito 1 pct. 18… Lond. $117\frac{1}{2}$; dito Parijs $94\frac{1}{8}$; dito Weenen …

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te …